

‘လွပ်’ = ‘ဝပ်’ ။ ‘ဒးလွပ်’ = ‘ဒးဝပ်’ ။ ‘ဒးဒွီ’ ။

‘လွပ်’ = ‘ဝပ်’၊ ‘ဒးလွပ်’ = ‘ဒးဝပ်’၊ မူအဓိပ္ပါယ်ခွဲ မန်စွတ်ရော?

- ➤ပွဲအဘိဓာန်အာဟာလီဒေဂ် ဝေါဟာရ ‘လွပ်’ ကျော် ‘ဝပ်’ ဂ် ညးထွေးလဝ်ဒဒ်နာမ်မွဲတဲ ကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် ‘a weapon’ ရ။ ‘လွပ်ကလော်’ ဂ် ညးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် the influence of demons တဲ၊ ‘ဝပ်တဲ’ ဂ်ပွန် ညးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် a weapon, a tool, an implement ရ။ ‘ပွဒးဝပ်’ ဂ် ညးဂးလဝ်တုပ်သွဟ်ကို ‘ပွဒးဝပ်ကလော်’ like one possessed, like one in demon grips ရ။ ဝေါဟာရ ‘ကလော်’ ဂ် တိုပ်ထောံကျွံဟွံမွဲတဲ ဟိုချူတ် ‘ပွဒးဝပ်’ သွးမွးလဝ် ဝံအဓိပ္ပါယ် ‘ပွဒးဝပ်ကလော်’ ဟေင် ညးသိုက်ဂးရ။
- ➤ပွဲအဘိဓာန်မန်-အေဂံလိက်-ဗွာ အာဟာသဝဲလ်ချူခွဲလဝ်ဂ် ဝေါဟာရ ‘လွပ်’ ဂ် ထွေးလဝ်ဟွံမွဲ ဒေက်ဒိုင်ရ။ ဒွဲဝေါဟာရ ‘ဝပ်တဲ’ ဂ် ညးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် ‘a weapon’ ကိုရ။
- ➤ပွဲအဘိဓာန်မန်ဗွာအာထောန်သိုင်ဂ် ကုဝေါဟာရ ‘လွပ်’ ဂ် ညးထွေးလဝ်ဒဒ်ပိုဒ်နာမဝိသေသ နမွဲတဲ ကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ်ဗတ်ဗွာ ‘ကိုင်ဆောင်သော’ ‘သုံးဆောင်သော’ ရ။ ‘ဥင်လွပ်’ = သုံးရေ။ ‘လွပ်လက်နက်’ = ကိုင်ဆောင်သောလက်နက်။ ‘လွပ်ကလော်’ = တစ္ဆေ၏တန်ခိုးအာဏာ။ သင်ဝံညးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ်ရ။ ဝေါဟာရ ‘ဝပ်’ ဂ်ပွန် အာထောန်သိုင်ကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် ‘လက်နက်ကရိယာ’ ပွန်ရ။

အတိုင်ပိုက်အာဟာလီဒေ ပိုက်အာဟာသဝဲ(လ်) ပိုက်အာထောန်သိုင်တအ်ဂ်မွး ကုဝေါဟာရဂမၠိုင် ‘လွပ်’, ‘ဝပ်’, ‘လွပ်တဲ’, ‘ဝပ်တဲ’ တအ်ဂ် နှိအဓိပ္ပါယ် ‘လွတ်’ (weapon) ရောင် စွောန်ထွေးတဲ ဒိုင်မွဲမၠိုင်တဲ၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ် ‘အပေါတ်ကြိယာတုဟ်သ္မာင် မရပ်သွလဝ်သ္မာင်တဲ မဟံသေင်ကိုလွတ်’ ဂ် လေဝ် စွောန်ထွေးတဲဒိုင်မွဲမအောန်ကိုရ။ လူတ်ရိုင်ပိုက်အဓိပ္ပါယ် နူပွဲလိက်အဘိဓာန်ဝံတအ်တဲ ကုဝေါဟာရမန် ‘လွပ်’ ကျော် ‘ဝပ်’ ဂ် တုပ်သွဟ်ဒ်မွဲဝေါဟာ မွဲအဓိပ္ပါယ်ရဟာ ဟွံဒ်ဟာ? အဓိပ္ပါယ်ခွဲ မူမဒ်ဒိုင်စွတ်ကွဲရော? ထေက်ကိုပိုဒ်ဒေပိုက်တမ်ဂွဲရိဟ်ခွဲရောင်။ ဆိုဝံတမ်ရိဟ်ခွဲတဲမွး ဗွဲသွာပိုဝံတီ ကေတ်အဓိပ္ပါယ်ခွဲမန်ရောင်။

ပွဲခေတ်ပိုလျှော်ဏအ်ဂ် အာလိက်မန်ပိုဂမၠိုင်ကို သိုကိုညးတုကွေဟ်ဇော်သွတ်တအ်အိုတ်သိုက် အဓိပ္ပါယ် ဗတ်ဗွာမွး ‘ဒဏ်ရာရသည်’ ဂ် ဟိုချူစကာတဲဒိုင်ကုဝေါဟာရမန် ‘ဒးဝပ်’ အိုတ်ရ။ ဗွဲစွတ်တုန် ဝေါဟာရမန်မွး ‘ဒးဝပ်’ ဂ် အဓိပ္ပါယ်ဗတ်ဗွာ ‘ဒဏ်ရာရသည်’ ဟံသေင်ရောင်။ အာတအ်ရပ်စပ်စကာတဲဒိုင်ဝေါဟာရမန်ဏအ် ဗွတ်ဒိုင်ဒွဲ ဗွတ်ဒိုင်အဓိပ္ပါယ်ရောင်။ ပွဲမပျီဗိုတက်တြးပွိုတ် လိက်သုတ်ဇာတ်မသုန်ကွဲမသုန်ဇော် (မူလလိက်ကျာ်ဇော်အစွောံ)ဂ် နကိုအာမစွတ်ဒါန်လိက်တအ်ဂ် ကုဝေါဟာရ ‘ဒးဝပ်’ ဂ် ပံက်ထွေးလဝ်အဓိပ္ပါယ် ‘ဒးဘဲ’ ‘ဒးလွတ်’ သင်ဝံပံက်လဝ်အဓိပ္ပါယ် ဆောတ်

မှာခွင့်ပွန်ရောင်။ ‘ဒေးဘဲ’ မှူးဂ် အဓိပ္ပါယ်ဟွံသောင်ကွေးကွင်ရ၊ ‘ဘဲ’ မှူးဂ် အဓိပ္ပါယ်နာနာသင် နှိ အာမာန်ရ။

ဗွဲစွတ်ဇကန္တတုန်

- (၁) ‘လွပ်’ = ‘ဝပ်’ တုပ်သွဟ်နှိဗွဲဝေါဟာ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ရ။
- (၂) ဝေါဟာရ ‘လွပ်’/‘ဝပ်’ ဂ် ခွဲပွပ်တိတ်ကျင်နူကိုဝေါဟာရ ‘ရပ်’ ရ။ ဗွဲယုညဒွါး ‘ရပ်’ ဂ် နှိပိုဒ်ကြိယာဗွဲတု ‘လွပ်’/‘ဝပ်’ ဂ် နှိပိုဒ်နာမ်ဗွဲ ဒဒက်တကိုပိုဒ်ကြိယာ ‘ရပ်’ ဂ်ရ။ ဟိုဗွဲနဲတုန်၊ ပိုဒ်ကြိယာ ‘ရပ်’ ဂ် ပြင်ဗဒ်ပိုဒ်နာမ်ဗွဲ ဒဒက်အခပ်(ရ)ဂ် ပြင်လှဲဒ်အာအခပ် (လ)တု ကွက်စုတ်ကွက်(ဝ)ပွန်တု နှိကျင် ‘လွပ်’ ဝံရ၊ ‘လွပ်’ ဂ်ပွန် လဆောင်မအခပ်မဒင်ဂတမူး(လ)ဂ် ညးဂိုင်ထောံကွေဟွံကေတ်တု ဆ ‘ဝပ်’ သွးလေဝ် ညးတမ္ဗာချုတ်အိုတ်ကိုရ။ မူဟိုတ်အခပ်(ရ)ဂ် ဝံပြင်ဒ်အာအခပ်(လ)ရော ယင်သွာန်မူး၊ အခပ်(ရ)ကွက်(ဝ)မူး ‘ရွ’ ဂ် ပွဲလိက်မန်ပို ဟိုတ်အခိုက်ချုဟွံဗွဲတု ဒဒက်အခပ်(ရ)ဂ် မူးပြင်ထောံကွေအခပ်(လ)ရောင် ဂပ်ဂပ်ညာတ်ကေတ်ရ။ ဣဝံ နှိနဲပြင်လှဲအခပ်တောင်ဗွဲရောင် ဂပ်ဂပ်သမ္ဗိရ။
- (၃) ‘ဒေးဝပ်’ = ‘ဒေးလွပ်’ ဂ် အဓိပ္ပါယ်ခွဲဗွဲစွတ်ဂ် ‘ဒေးဒင်ရပ်အာ’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘အဖမ်းခံရသည်’ မဒ်ရောင်။ အဓိပ္ပါယ် ‘ဒေးလွတ်’ လေဝ်ဟွံသေင်၊ အဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ဒဏ်ရာရသည်’ လေဝ်ဟွံသေင်ရ။ ‘လွပ်ကလော်’ မှူးဂ် ဝံအဓိပ္ပါယ် ‘ပွကလော်မရပ်’ ‘ဒဒ်ကလော်မရပ်’ ရ။ ကလော်ရပ်မိုဟ်ဗွဲဗွဲမှူးဂ် ခွဲရပ်နကိုဣဇိအနုဘဲခွဲရ၊ ကလော်ဝံဏာပိုင်ခွောမိုဟ်ဂ် သိုက်ဂးရ။
- (၄) ‘လွပ်တဲ’ = ‘ဝပ်တဲ’ မှူးဂ် ဝံအဓိပ္ပါယ်ယေဘုယျ ‘အပေါတ်ဝတ္ထုမရပ်သွလင်သ္မအံတဲ’ ရ။ ‘အပေါတ်ဝတ္ထုသ္မအံတဲ’ မှူးဂ် ‘လွတ်လက်နက်’ လေဝ်ဒ်မာန်၊ ‘အပေါတ်ဝတ္ထု ဟွံသေင် ကိုလွတ်လက်နက်’ လေဝ် ဒ်မာန်အိုတ်ရ၊ တန်တကိုအပေါတ်ဝတ္ထုသင်လ်ဗွဲ ဇကုမရပ်သွလင်သ္မအံတဲဂ်ရ။
- (၅) ဗွဲအဓိပ္ပါယ် ‘ဒေးဘဲ’ မပ္ပံကိုဘဲအတက်အစင် ဘဲလွတ်တအ်ဂ် ‘ဒေးဒွါ’ သင်ဝံအွာကဝိမန်ပို တမ္ဗာမချုတ်ဂ် ဝံညာတ်ကေတ်ဗွဲမဂ်ရင်ရ။ ‘ဒေးဒွါ’ ဂ် အဓိပ္ပါယ်ဗတ်ဗွာ ‘ဒဏ်ရာရသည်’ ဟိုမာန်ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ဒဏ်ရာ’/‘ဒဏ်ချက်’ ဂ် ပွဲဘာသာမန်ပို ညးတမ္ဗာဟိုချုစကတ် ‘ဒွါ’ ‘သရ’ ‘ဒွါသရ’ မြသင်ဝံရ။ ‘ဒွါ’ ဂ် ဒေးတိတ်ဗိုရမ်သင် ‘ဝါ’ ရ။ ဒ်သရဂ် ကွန်ဒ်ဗွဲဗွဲမူး ညးကော်ခစ ‘ဒွါမူး’ တု ဂိကွန်ဒ်ဗွဲဗွဲမူး ကော်ခစ ‘ဒွါအပွဲ’ မာန်ရ။

ဒွဲရပ်စပ်စကာလဝ်ဝေါဟာရ ‘လွပ်’ နူပွဲလိက်သွပတ်ဓမ္မသတ် မဒ်မူလလိက်မန်တြေံဗျံဗျံ အွာ ပါန်လုမစွတ်လဝ် လိုဟ်မရနက်ကို(၇) ပွဲမုက်လိက် MDT VII-32/33 ဂ် အဲကံက်ပွိတ်ထွေးကိုဗွဲ သွပ်ဝံရ။ ဝေါဟာရပါဠိမပြက်နဲဒ်နွံတအ်ဂ် အဲနက်ပွိတ်လဝ်ရ။

- လွပ်အမူ(၄)သင် ဓမ္မသတ်သဟိုတုန်၊ ဟိုတ်ဒြပ်မရပ်ဂးမွဲ၊ ဟိုတ်မဒ်သွိုက်ဇွါမရပ်ဂးမွဲ၊ ဟိုတ်မဒ်သတြါမရပ်ဂးမွဲ၊ ဟိုတ်ကမ္ဗတ်မရပ်ဂးမွဲ၊ ဝံလွပ်(၄)သင်ရ။

+ ဝပ်)၊ ဟိုတ်ဂ်ရ ‘လွပ်’ = ‘ဝပ်’ တုပ်သွတ်ဒ်မွဲဝေါဟာ မွဲအဓိပ္ပါယ်ဟောင်ရ၊ ပွဲဝေါဟာရ ‘လွပ်’ ဂ် အခပ်မဒင်ကွက်မွဲ(လ)ဂ် ဂိုင်ပလုံထောံကွဲဟုံကေတ်တဲ ချူတ် ‘ဝပ်’ လေဝ်ဂုံကီမွဲဂ် ပြာကတ် တဒိုင်မွဲမလောန်သန်ဟောင်။ ‘ဖြင်လွပ်’/‘ဖြင်ဝပ်’/‘သွင်လွပ်’/‘သွင်ဝပ်’ မွဲဂ် ဂုံအဓိပ္ပါယ် ‘ဖြင်/သွင်မ ရပ်သွလဝ်သ္လာအ်တဲ’ မဒ်ရ။

ပွောင်ကိုပသေက်မသုန်သတ် (မင်းမြောက်တန်ဆာငါးပါး)ဂ် ‘သွင်လွပ်’/‘သွင်ဝပ်’ လုပ်လို့ဟ်မွဲကိုရ။ ‘သွင်လွပ်’/‘သွင်ဝပ်’ မွဲဂ် ဂုံအဓိပ္ပါယ်ဗတ်ဗွာ ‘လက်သုံးတော်သန်လျက်’ ဟိုမာန်ရ။ ‘သွင်လွပ်/ ဝပ်’ ဂ် လဆောင်ဂုံဆီကေတ် ‘သွင်ရတ်’ ‘သွင်လွတ်’ နွံကိုရ။ ဂုံညာတ်တတ်သတ်တဲ ဝေါဟာရ ‘လွပ်/ဝပ်’ ဂ် တုပ်သွတ်ကို ‘လွတ်’ ရ သတ်ဂုံကေတ်အဓိပ္ပါယ်ဟုံထေက်။ ဝေါဟာရမန်ပိသတ် ‘သွင် လွပ်/ဝပ်’ ‘သွင်ရတ်’ ‘သွင်လွတ်’ မွဲဂုံတအ်ဂ် သွင်ဂ်သွင်သိုဖအိုတ်တုပ်ရ၊ ဆဂး ‘လွပ်/ဝပ်’ ‘ရတ်’ ‘လွတ်’ မတွဲဂးပိုဒ်ဝိသေသနဂမ္တိုင် မပင်ဗွပ်လတ်တအ်ဂ် ဟိုတ်အဓိပ္ပါယ်ဟုံတုပ်ညးသ္လာအ်ဂ်ရ ‘သွင်လွပ်/ဝပ်’ ‘သွင်ရတ်’ ‘သွင်လွတ်’ မွဲဂုံတအ်ဂ်လေဝ် မွဲကိုမွဲ ရှိသာဗျေင်တေင်တုတ်အာညး သ္လာအ်အိုတ်ရ။ ‘သွင်လွပ်/ဝပ်’ မွဲဂ် ‘သွင်မဒ်သ္လာအ်တဲ’ သိုက်ဂးရ။ ‘သွင်ရတ်’ မွဲဂ် ‘သွင်မကျောန်စိ စောန်လဝ်နကိုရတ် မပ္တံထင်တြန်မွဲကိုဗိုတ်ဗွာတအ်ဂ်တဲ မွဲကိုဂျဟ်မးလောန်’ သိုက်ဂးရ။ ‘သွင်လွတ်’ မွဲဂ် ‘သွင်မဒ်လွတ်ပင်လမျို မဂုံဆေဝ်ဒပ်သတြ’ သိုက်ဂးရ။ သတ်ဂုံရှိသာအဓိပ္ပါယ်ဗျေင် မဒ်တုတ်ဟ် အိုတ်ရ။ ဒွဲညးတမ္ဘာချူစကာလဝ် ‘သွင်လွပ်’/‘သွင်ဝပ်’ ဂ် အဲပွတ်ထွေးဏာမွဲသွင်ဂုံရ။

- “ယုံတုညး၊ သုဒ်လွပ်၊ ဒွပ်ထပ်၊ ကျိုင်ဗွင်သတ်ဂုံ အဲဒိုက်သိုက်ဂုံရအ်” (ဗောဓိသတ်ဂး။) “မူမပသိုက်ဂုံသတ်ဂုံရော” သိုင်သွာန်။ “ကလော်မွဲဂ် နတဲညးမရပ်သွင်ဇမ်ကေက်ဂ် ဗျေင် ဖေက်သန်ရအ်။ ဟိုတ်ဂ်ရ အဲဒိုက်သိုက်ကေတ်သွင်ရောင်အ်။ -----” (၅၅၀။ ၈-၃၉၈။ ၃-၄၅၂။ အစွောံ။)
- “—၊ ဖျုန်မွဲဟ်ဂ် အဲဝေင်ထောံဟုံမာန်ရ” သိုင်(ပေါရိသာဒ)ဂး။ “ဒ်ရသတ်ဂ်မွဲ မရုတ်လွ မင်ပွဲဒိုင်ဂုံရ။ မရုတ်တိတ်အာနုရးဂုံရ” သေဏာပတိဂး။ “ဒ်ရသတ်ဂ် အဲသ္လာရ။ သုဒ်ဝပ်အဲ ကိုအဲညိ။ နဖျုန်မွဲ ထွဲမွဲကိုညိ။ ရသကာဂြောင်အဲဂ် ကိုအဲညိ” သိုင်ဂးတဲ၊ -----” (၅၅၀။ ၈-၅၃၇။ ၉-၃၆၁။ အစွောံ။)

ဒွဲစကာလဝ်ဝေါဟာရ ‘လွပ်/ဝပ်’ ‘လွပ်တဲ/ဝပ်တဲ’ ဂ် အဲထပ်ပွတ်ထွေးကိုမွဲသွင်ဂုံပွန်ရ။

- အ္လာသိုက်မျိုက်ဗျေင်တဲ ဝပ်တဲအ္လာ သုဒ်လွပ်ကို တူယုပ်ဒြင်ဗွဲဂ်ကို ဒကောဟ်မျိုက်ကံ မ ပျုန်လဝ်ဒဇာပ်သတ်ကို ပလောံဒြပ်ထပ်ဂ်ကို မွောံကိုဒ်ဂ်ကို ဝပ်တဲအ္လာသိုဖအိုတ်ဂ် အ္လာဒိုန် ကိုတဲ။ (၅၅၀။ ၈-၅၂၂။ ၈-၃၀၅။ အစွောံ။) ပွဲမူဗွာ/ ထိုအခါ ဇောတိပါလလုလင်အား ဒိသာပါမောက္ခဆရာသည် အလွန်နှစ်သက်သည်ဖြစ်၍ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော သန်လျက်ရတနာ ကိုလည်းကောင်း၊ စပ်၍လုပ်အပ်သော ဆိတ်ချိုလေးကိုလည်းကောင်း၊ အစပ်နှင့်ယှဉ်သော တောင့်ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ၏ချပ်တန်ဆာကိုလည်းကောင်း၊ သင်တိုင်းကိုလည်းကောင်း၊

သင်းကျပ်ကိုလည်းကောင်းပေး၍၊ ---။ (၅၅၀။ ပဉ္စ-၃၅။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/
His master was so delighted with him that he gave him a precious sword that belonged to him, and a bow of ram's-horn and a quiver, both of them deftly joined together, and his own coat of mail and a diadem, ----.
(The Jataka: Vol. V & VI: Book XVII: p-66)

- “ယုံမွှေးတံ၊ ဇောတိပါလဂှ် ကျင်ထွေးကွတ်တူကုဏ္ဍုတ်မွှေးတုံ တူလွင်္ဂဗိဗဲဗျံဗျံလေဝ် ချံပွံ ကေတ်နင်သံ၊ ယဝ်ရချေံတူပိုမွှေး လွင်္ဂဗျံဗျံ” (၅၅၀။ ၆-၅၂။ ၈-၃၀။ အစောံ။) ပဲ့မူဗျာ/ “ဇောတိပါလလုလင်သည် လေးအတတ်ကိုပြခြင်းငှာ လာ၏။ လေးကိုမယူဘဲ လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ငါတို့လက်မှလေးကို ယူလိုသည်ဖြစ်လတ္တံ့၊ ထိုဇောတိပါလအား မပေးကြကုန်လင့်” ဟု ကတိကဝတ်ပြုကြကုန်၏။ (၅၅၀။ ပဉ္စ-၃၇။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ The archers thought, “Jotipala, they say, has come to give us a specimen of his skill, but from his coming without a bow he will evidently want to receive one at our hands,” but they all agreed they would not give him one. (The Jataka: Vol. V & VI: Book XVII: p-67)

ဗိုလ္လုတ်ရင်ပိုဒ်ဂလာန်ဂမ္ဘိုင် ဗွဲလ္လုဝံတအ်ဂှ်တုံ ‘ဝပ်တံ’ ကို ‘လွပ်တံ’ ညးနံရံစကာလဝ်ဂှ် ဝံညာတ်ကေတ်တုံ ဒန် ‘လွပ်’ ကို ‘ဝပ်’ တုပ်သွတ်ဒ်ဗွဲဝေါဟာ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ရောင်မွှေးဂှ် ပြာကတ်တရ။ ဝေါဟာရ ‘လွပ်တံ’/ ‘ဝပ်တံ’ မွှေးဂှ် ဝံအဓိပ္ပါယ် ‘အပေါတ်မရပ်စွဲလပ်ပွဲတဲလျိုင်’ ‘အပေါတ်သ္မာန်တံ’ ရ။ ပ္တေဝ်ဝပ်တံအာဂမ္ဘိုင်ဂှ် မပ္တံကိုသွတ်ကံတူတအ်ဂှ် နှိ ‘လွပ်’ ဂမ္ဘိုင်တုံ၊ အပေါတ်မပ္တံကိုမ္တေဝ်ကိုဋ်တအ်ဂှ် ဟံသေင်ကိုလွပ်ရ။ ဟိုတ်ဂှ်ရ ‘လွပ်တံ’ ‘ဝပ်တံ’ မွှေးဂှ် နှိဆ ‘လွပ်လက်နက်’ ဟေင်ရသတ်ဝံကိုနဂဗိုတ်ဟိုဟံဝံရောင်။ အပေါတ်လွပ်လေဝ်ဒ်မာန် အပေါတ်ဟံသေင်ကိုလွပ်လေဝ် နှိမာန်ရ။

ဗျံသွက်ဝံသင်ဂှ် ‘ဗျံသွင်’၊ ဗျံသွက်ဝံရပ်ဂှ် ‘ဗျံလွပ်/ဗျံဝပ်’ သတ်ဝံညးတမ္ဘာချုတ်အိုတ်ရ။ ဒုတေဝ်ကာလဝ်ဝေါဟာရ ‘ဗျံလွပ်’ ဂှ် အဲတ္တိတ်ထွေးကိုညိညရ။

- ခမီကောန်ညးဗျံသင်သာရဂှ် နူပတ္တိမဒ်ခမီတုံ ဗျံပင်ပေင်တံကိုဝတ်ပဋိပတ် ပွဲဝတ်အာဥပဇ္ဈာန်ကို၊ ဗျံသွင်ဗျံဗျံဗျံကို၊ ဥပေါသထဝတ်ကို၊ ဝတ်သ္မိစရင်ကို၊ နိစ္စကာလ ယွတ်ဟံပိုတ်ရ။ (၅၅၀။ ၆-၁၂။ ၈-၃၅။ အစောံ။) ပဲ့မူဗျာ/ ထိုရဟန်းသည် သာဝတ္ထိပြည်၌နေသော အမျိုးသားဖြစ်၍ သာသနာတော်၌ ဝမ်းရေးကိုမငဲ့ဘဲ ရဟန်းပြုပြီးသည်ရှိသော် ဝတ်နှင့်ပြည့်စုံသည်ဖြစ်သတတ်။ ဆရာဥပဇ္ဈာန်တို့အား ပြုရာသောဝတ်ကို၎င်း၊ သောက်ရေး၊ သုံးဆောင်ရေးတည်ထားခြင်း၊ ဥပုသ်အိမ်၌ ပြုရာသောဝတ်၊ ဇရုံးအိမ်အစရှိသည်တို့၌ ပြုရာသောဝတ်ကို၎င်း၊ ကောင်းစွာပြု၏။ (၅၅၀။ ၈-၅၃။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ - a good brahmin ---- gave his heart to the Truth, and, joining the Brotherhood, became constant in all duties. Blameless in his attendance on teachers; scrupulous in the matter of foods and drinks; zealous in the performance of the duties of the chapter-house, bath-house, and so forth; ----. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-273)

- ခမီအရှင်ကို တွံ့ရှူးပြိုန်ဘာဂ်တု တုက်ဉ်သျှင်ဉ်လွမ်တု ရံင်ညးဓါဂ်ဟံ့စိုပ်တု ကေတ်မိန် ရှောတ်စံင်တု ဒစးကျင်တု ဝံ့ညးဓါဂ်ရ။ (၅၅၀။ ၈-၃၁။ ဒု-၁၆၁/၁၆၂။ အစောံ။) (ပဲ့မူ ဗ္ဗာ/ ပဉ္စင်းငယ်သည်လည်း ပရိဝုဏ်ကို တံမြက်လှည်း၍ ရေခပ်၍ ထိုသားအဘတို့၏ လာခြင်းကိုမမြင်၍ မီးရှူးကိုလျက် ခရီးဦးကြို၍ လာလတ်ကုန်သော ထိုသားအဘကိုမြင်၍ “အဘယ့်ကြောင့် ကြာမြင့်ကြကုန်သနည်း” ဟုမေး၏။ (၅၅၀။ ဒု-၆၂၈။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ The young Brother meanwhile swept out his hut, set water in the pots, and not seeing them coming, he took a torch and went to meet them. When he saw them coming, he asked what made them so late. (The Jataka: Vol. III & IV: Book IV: p-24)

ဒွဲစကာလဝ်ဝေါဟာရ ‘လွပ်’ နူပဲ့မူလိက်အုပ် “ဇွန်လိက်မန်တြံတြဟ် ကျောံကဗျအလင်္ကာမန် ဂမ္ဘိုင်” ၎် အဲကံက်ပိတ်ထွေးကိုညိညပွန်ရ။ ပဲ့မူလိက်(၄၃)၎် ညးဆန်လဝ်လိက်သံဏ်အ်ရ။

- “ဤပျိုတ်ဗဒန်၊ အန္ဓာဂြးစပ်။ ဇက်ထိုင်ဂြောန်၊ လောန်တုဗျးလွမ်။
 တေသိုင်ဂိတု၊ ရာဟုမရပ်။ လေပ်ဟဲလေပ်ဗျး၊ နူမဂြးစပ်။
 ရာဟုရုပ်နာဲ၊ ဩဲကျင်သ္မိသ္မိ။ ရုပ်သ္မဟ်ဂနပ်၊ ဒွအံစပ်ဒးစိုတ်။
 သဟ်ကျေဟံ့ဗျး၊ ပးသုဘာသိုတ်။ ဆအ်လအ်ကျူဘိုင်၊ ဒပိုင်လျးပျိုတ်။
 ဖြဟာန်ဒွအံစိုတ်၊ စိုတ်တူသ္မာန်။”

အဓိပ္ပါယ်ကဗျဝံ့ဗွဲမုန်တုန်၊ သိုင်ဂိတုဒးဒင်ရပ်ကိုရာဟုဂ် ဆမဲချိုန်မဲခဏဟောင်ရ၊ ဒးဒင်ရပ်ကိုရာဟု တု သိုင်ဂိတုဝံ့ကလေင်ဗျးနုဘဲရာဟုဂ်မာန်ပွန်ရ။ ဆဂး ရာဟုမတွံဂးရုပ်မိဖြဟာန် ကျင်ရပ်ဂြေန်ဒက် တလဝ် ဝံ့ဟဒယဗျူန်ဂြိုဟ်အဲဂ် တွဲယးတွဲပျိုတ်ရိဟ်တွဲလျိုန် ခိုင်မိုန်တံဒိုင်ဗွဲမလောန် ဇွတ်ကိုဒြဟတ် ရ။ ဝေဒနာဆာန်ပဲ့ဝံ့စိုတ်အဲဝံ့ဂ် ဗျးအာဟဲအာဟံ့မာန်သက်ကံဟောင် သိုက်ဂးရ။ ‘ဗျးလွပ်’ မူးဂ် သိုင် ဂိတုဗျးနုဒဒ်ရာဟုမရပ် သိုက်ဂးအဓိပ္ပါယ်ရ။ ပဲ့မူလိက်(၄၈)၎် ညးဆန်လဝ်လိက်သံဏ် နွံပွန်ရ။

- “အိန်လွမ်လေံဗတ်၊ မတ်သိုင်ယိုရ။ ဂတေက်ဗိဩ၊ နုဘကွင်ပြ။
 ပဲ့လှဟ်ထမိုင်၊ သိုင်လာဝက။ လွမ်ပန်ဝံ့ဂ်၊ ကြိုန်ကွင်ပြ။
 ယာံဒွအံပယတ်၊ ဒ်အာဗတ်သု။ လွဟ်ပန်ဒ်ကို၊ စိုန်ညှိတေဇ။”

အဓိပ္ပါယ်ကဗျဝံ့တုန်၊ သိုင်နွံပန်တွ သိုင်အိန်မဲ သိုင်ယိုမဲ သိုင်ဗိဩမဲ သိုင်လကိုဟ်အာလာဝကမဲရ။ ပဲ့ သိုင်ပန်တအ်ဂ် နွံတကိုညှိအဲတဲမဲမဲအိုတ်ရ။ ပဲ့သိုင်အိန်ဂ် လေံဗတ်(‘ဗဇုဗတ်’လေဝ်ဂး)၊ ပဲ့သိုင်ယိုဂ် မတ်၊ ပဲ့သိုင်ဗိဩဂ် လေံဂတေက်၊ ပဲ့သိုင်လကိုဟ်အာလာဝကဂ် ထမိုင်ကျိပ်ရ။ အပေါတ်ညှိအဲတဲပန် သတ်တအ်ဂ် လွဟ်လက်နက်ပန်သံလေဝ်ဒ်အိုတ်ကိုရ။ လွဟ်ပန်သတ်တအ်ဂ် ညိုက်ပေင်တကိုကြိုန်အနု ဘအိုတ်ရ။ ဩဲညးမဲ ယဝ်ရလွဟ်တအ်ဂ်ဒွအံဒးစုတ်မူး ဒ်အာချောံချးပွေင်မာန်ဟောင် သိုက်ဂးရ။ ဝေါ ဟာရ ‘ဒးလွပ်’ မွဲဒွဲပွန်ဂ် အဲဆက်ပိတ်ထွေးဏာဲဗွဲသွပ်ပွန်ရ။

- “သို့င်ဂိတု သိုအရင်အံင်သူလျးဂ်ဒ်တဲ ရာဟုစောန်စိုတ်တဲ ရပ်ဒလုကွေ်ပွန်ရောင်သွံ။ အဲပ သိုင်လျှဟ်ဝွံဂ် ရာင်ဆဲးဒိုင် ပွဲဒေါပ်ပိုန်ဟာန်ယဿပတ်ရ။ ယဝ်ရညးသ္မာင်ထဏေန်စိုတ်ပွဲကွိန် ညုင်တဲ ရပ်ဒလုကွေ်အဲ ညိုင်ရ်ဂိတုမဒးလွဗ်ဘဲရာဟုဂ်ကိုရသွံ။ ---။” (၅၅၀။ ၉-၄၀၆။ ၃-၄၉၁။ အစောံ။) ပွဲမူဗ္ဗာ/ “ဤလသည် အာဂန္တုကဖြစ်သော အညစ်အကြေးဖြင့် ညစ် နွမ်း၍ အရောင်မရှိသည်ဖြစ်၏။ ငါ့အားလည်း ဤမင်း၏အခြံအရံသည် အညစ်အကြေးဖြစ် ၏။ ထိုငါသည် ရာဟုဗမ်းသောလကဲ့သို့ အရောင်မရှိသည်ဖြစ်ရာ၏။ ငါ့အား ထိုသို့ဖြစ် ခြင်းသည် မလျောက်ပတ်။ ---။” (၅၅၀။ တ-၃၀၉။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ At that moment Rahu was covering the moon’s orb which was full and spreading over the sky. The moon’s light vanished. -----. The king, observing the moon, thought, “That moon has lost its light, being marred by some trouble from outside; now my royal retinue is a trouble, and it is not meet that I should lose my light like the moon **seized by Rahu**. (The Jataka: Vol. III & IV: Book VII: p-222)

‘ဂိတုဒးလွဗ်ရာဟု’ မွဲးဂ် ‘ဂိတုဒးဒင်ရေဗ်ကိုရဟု’၊ ‘ရာဟုရေဗ်ဂိတု’ သိုက်ဂးရ။ ပွဲမူဗ္ဗာဂ် ‘ပြည့် သောလဝန်းကို ရာဟုဗမ်း၏’၊ ‘ရာဟုဗမ်းသောလကဲ့သို့ အရောင်မရှိသည်ဖြစ်ရာ၏’ သာ်ဝွံမချူ လဝ်ရ။ ပွဲမူအေဂံလိက်ကိုလေဝ် “the moon seized by Rahu” မဂးလဝ်ကိုရ။ ရံင်ကိုအဆက်အ စပ်လအာလိက်ဝွံတဲ ဝေါဟာရ ‘လွပ်’ ဂ် ဒ်ပိုဒ်နာမ်မွဲ ဒဒက်တကိုပိုဒ်ကြိယာ ‘ရပ်’ ဂ်ရ။ ဗွဲဥပ္ပါယ် သဒ္ဒါ ညးတောင်ကွေ်ဝေါဟာရညိုတဲ လှဲဝဲတးချူဇန်လဝ်ရောင်မွဲးဂ် ပြာကတ်တရ။

ဒွဲစကာလဝ်ဝေါဟာရ ‘ဒးဝပ်’ ပွဲမွဲဒွဲပွန်ဂ် အဲပွဲတဲထွေးကိုဗွဲသွပ်ဝွံကိုရ။ ညးမဗိုလိက်တအ် တွဟ်နဂွံ တီအဆက်အစပ်လိက်မာန် ပရောပရာသုတ်ဇာတ်ဝွံ ခန်မဆေင်စပ်ဂ် အဲဟိုကိုဗွဲခမ္မန်ကွာရောင်။ ဗော ဓိသတ်ဒ်စိင် မွဲဟာန်ကောံစိင်ဗြသမ္မာဇကုဂ် သိုကိုညွအ်ပြဝါစိင်ဂမ္တိုင် ဒိုင်တဲဇရောင်ကွာလွဲမွဲရ။ ပွဲကွာ လွဂ် ဂတံထပ်နွံမွဲဇော်လောန် ဇကုဇေံတုာ်ဒြင်ဇမ္မော် ဇေံရပ်စစိင်လျိုင်၊ စိင်ဂမ္တိုင်ဖေက်ဇေံတဲ ဟံ ဂံင်ဇော်ပွဲလွဂ်ရ။ ဗောဓိသတ်စိင်ဂ် ဇကုဇော်ထတ်စော်လောန်ဂ်ဒ်တဲ သိုက်ရပ်တဲဂတံထပ်ဂ်ရ။ ညး ဂမ္တိုင် ဟိုဗ္ဗောအ်ဆေင်ဒပ်တဲဂ်လေဝ် ဟံဂေတ်စရ။

- ဗောဓိသတ် ကောန်စိင်ဗြသမ္မာဂ် သိုပြဝါဂမ္တိုင် အာစိုပ်လွတဲသွာန်ရ။ “ဂတံဂ် ကာလစိင် ဇော်ဂ် ဇေံရပ်ဟာ၊ ကာလစိင်တိုန်ဂ် ဇေံရပ်ဟာ”၊ “ကာလစိင်တိုန်ဂ် ဇေံရပ်ရောင်” ညးဂး၊ “ဒ်သာ်ဂ် ဇော်ဟံ့ဇုာ်ဖဲတဲ မွဲးတံတိုန်အာရ၊ အဲမွဲတိုန်ကြရ” ဗောဓိသတ်ဂး၊ “ဝွံရ” ဂးတဲ ဇော်ဝေင်ဇုာ်လွဂ်ရ။ ဟံ့ဝေင်ဇုာ်ဖဲတဲ စိင်ဂမ္တိုင်တိုန်အာရ၊ ဗောဓိသတ်မွဲ လွဒိုင်ကြရ။ နကို ဇှောင်ဂတံ မတုတ်ရသကေပ်ဒမာတ်ပသဲဂ် သွပ်လဝ်ဇိုင်ဗောဓိသတ် သိုဇှောင်ခါဂ်တဲ ကသီ ဇိုင်ခါဂ်ဟံ့မာန်သက်က်တဲ ဖေက်ဂစိုတ်တဲ ဗရဂစိုတ်ဂ် ဗြုနရိုအ်တရ၊ စိင်ဂမ္တိုင်မတ်လွှာ်ဩင် လွဂ် ဖေက်တဲဒြေပ်ဒ်အာအိုတ်ရ၊ စိင်ဗြသမ္မာဗောဓိသတ်မွဲ ဖေက်တဲသိုက်ဒြေပ်ကိုရ၊ တွသိုဇ ကုဒးဝပ်ဂတံရောင်တဲ သိုက်တွသိုတဲ ဟံ့ဒြေပ်ဒေါအ်ဒိုင်သွဲဩင်လွဂ်တဲ။---။ (၅၅၀။ ၉-၂၆၇။ ၃-၂၀။ အစောံ။) ပွဲမူဗ္ဗာ/ ထို(ဘုရားလောင်း)ဆင်သည် တခုသောဆင်မဉ္ဇူ ပေါင်းဘော်ခြင်းကိုပြု၍ ဗုဒ္ဓန်ကိုဖမ်းအံ့ဟု မိမိမယားကို၎င်း အမိကို၎င်းယူ၍ ဆင်အပေါင်း

သို့ချဉ်းကပ်၍ အဘကိုဖူးမြင်၍ “ဘခင်၊ အကျွန်ုပ်သည် ဗုဒ္ဓကိုဖမ်းအံ့” ဟုဆို၏။ ထိုအခါ အဘဆင်သည် “ချစ်သား၊ ဗုဒ္ဓကို ဖမ်းအံ့သောငှာ မတတ်နိုင်၊ မဖမ်းလေလင့်” ဟု မြစ်၏။ —— ခပ်သိမ်းကုန်သောဆင်တို့နှင့် အတူတကွ ရေကန်၏အနီးသို့သွား၍ “ထိုဗုဒ္ဓသည် တက်သောကာလ၌ ဖမ်းသလော။ အစာစားသောကာလ၌ ဖမ်းသလော” ဟုမေး၏။ တက်သောကာလ၌ ဖမ်းသည်ဟုကြား၍ “ထိုသို့တပြီးကား သင်တို့သည် ကုဠီရေကန်သို့သက်၍ အလိုရှိတိုင်း အစာကိုယူပြီး၍ ရှေးဦးစွာတက်ကြကုန်။ ငါသည်နောက်၌ နေရစ်အံ့” ဟုဆို၏ ဆင်တို့သည် ဘုရားလောင်းဆင်ဆိုတိုင်း ပြုကြကုန်၏။ ဗုဒ္ဓသည် နောက်မှတက်သော ဘုရားလောင်းကို ညှပ်ဖြင့် ပန်းဘဲတို့၏သံချောင်းကို ညှပ်ဘိသကဲ့သို့ တက်မနှစ်ခုတို့ဖြင့် ခြေ၌မြဲစွာကိုင်၏။ ဆင်မသည် ဘုရားလောင်းကို မစွန့်မူ၍ အနီး၌သာ လျှင်နေ၏။ (၅၅၀။ ဒု-၄၄၉/၄၅၀။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ He (the Elephant, the Bodhisatta) chose another elephant for his mate, and he resolved to **catch** this Crab. So with his mate and his mother, he sought out the elephant herd, and finding his father, proposed to go and **catch** the Crab. “You will not be able to do that, my son,” said he. ----- . So the young Elephant collected all the elephants beside the Crab Tarn, and led them close by the lake. “Does the Crab **catch** them when they go down, or while they are feeding, or when they come up again?” They replied, “When the beasts come up again.” “Well then,” said he, “do you all go down to the lake and eat whatever you see, and come up first; I will follow last behind you.” And so they did. Then the Crab, seeing the Bodhisatta coming up last, **caught** his feet tight in his claw, like a smith who **seizes** a lump of iron in a huge pair of tongs. The Bodhisatta’s mate did not leave him, but stood there close by him. (The Jataka: Vol.I & II: Book III: p-236)

‘ဒေဝပ်ဂတာ’ မွှားကို ‘ဒေဒင်ရပ်ကိုဂတာ’ ‘ဂတာရပ်လပ်’ သို့က်ဂးအဓိပ္ပါယ်ရ။ ရံင်ကိုအဆက်အစပ် လအာလိက်ဝံတုံ ‘ဝပ်’ ဂ်ဒ်ပိုဒ်နမ် ဒဒက်တကိုပိုဒ်ကြိယာ ‘ရပ်’ ဂ်ရ၊ ဗွဲဥပပါယ်သဒ္ဒါ ညးလှဲဂတး လဝ်ဝေါဟာရတုံ မချူဇန်လဝ်ရောင်မွှားကို ပြာကတ်တရ။ ပဲ့မူဗျာဂ်

- ပုစွန်လုံးသည် ဆင်မင်းကို လက်မဖြင့်ညှပ်၍ ဖမ်းထားသဖြင့် ဆင်မင်းသည် လွတ်အောင်မ ရှုန်းနိုင်ဘဲ နောက်ဆုံးတွင် ကြောက်ကြောက်လန့်လန့်နှင့် သည်းစွာအော်မြည်လိုက်ရာ အခြားဆင်များအားလုံး ထွက်ပြေးသွားကြသည်။ (အနှစ်ချုပ်ဇာတ်တော်ငါးရာ့ငါးဆယ်။ ၃၅၃။ နှလုံးလှစာတည်းအဖွဲ့။)

ဒွာဲစကာလဝ်ဝေါဟာရ ‘ဒေဝပ်’ ပဲ့မူဒွာဲသ္ဍာင်ပွန်ဂ် အဲပွိတ်ထွေးကိုပွန်ရ။

- သိုင်ကော်ဗမ္မးအွာတြေံတေံပွန်တုံ သိုင်သွာန်ပွန်ရ။ “ယွံအွာ၊ ပဲ့မူဝံ အွာရံင်သွန်နက်သတ်ညိ ဟာ”။ “အဲရံင်ရတုညး၊ ပဲ့မူဝံ တုညးဒေဝပ် လောပ်အာသ္ဍေံတဲသတြါသွံအံ၊ နူဂ်ပိုဒ်ကံရံင် မံင် ရာဒွာပတ္တဏာကိုဒေဝတ်တံညးဂမ္ဗိုင်တုံ တုညးဂံဗ္ဗးနူသ္ဍေံတဲသတြါတုံ ပိုဒ်ကံလောပ်သ္ဍိက် ရအံ။” (၅၅၀။ ၈-၂၈၉။ ဒု-၉၄/၉၅။ အစွေဝံ။) ပဲ့မူဗျာ/ မင်းသည် ဤမည်သောအိမ်မှ

ပုဏ္ဏားကိုခေါ်စေကုန်ဟုဆို၍ ပုရောဟိတ်ဟောင်းကိုခေါ်စေ၍ “ဆရာ၊ ညဉ့်ကနက္ခတ်အသို့ နည်း၊ သင်ကြည့်၏လော” ဟုမေး၏။ “ရှင်မင်းကြီး၊ ကြည့်၏” ဟုဆို၏။ “တစ်တစ်ခုသော ဘေးရန် ရှိသလော” ဟုမေး၏။ “ရှင်မင်းကြီး၊ ရှိ၏။ ယနေ့ညဉ့်လျှင် မင်းကြီးတို့သည် ရန်သူလက်သို့ရောက်၍ ခဏခြင်းဖြင့်လျှင် လွတ်၏” ဟုဆို၏။ (၅၅၀။ ဒု-၅၄၈။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ Said the king, “Go and fetch me the brahmin from such and such a house,” giving them directions. So they fetched the old chaplain, and the king proceeded to question him. “Did you take observations last night, master?” “Yes, my lord, I did.” “Was there any eclipse?” “Yes, my lord: last night you **fell into the hands of your enemies**, and in a moment you got free again.” (The Jataka: Vol.I & II: Book III: p-291)

‘ဒေဝံ’ မှူးရှ် ‘ဒေဒင်ရပ်အာ’ ‘သတြုရပ်ဂုံဏာ’ ‘လုပ်အာညွေတဲသတြု’ သိုက်ဂးအဓိပ္ပါယ်ရ။ ပဲ့ ကာလလျှာဏအ် ကောန်ပွန်မန်ပိုတအ် ဒ်ပေါဗတိုက် ပန်ပေါ်ညးညွအ်ကိုဒပ်ပွန်သွတဲ ဟိုချူတ် ခိုင်ဝေါဟာရ ‘ဒေဝံ’ အိုတ်ရ။ (ဥပမာ) “ကောန်သိုင်လွတ်ပို ချိုတ်ဓါတု ဒေဝံပိတု” သာ်ဝံဟိုချူတ် ဝိုင်ဝေါဟာရ ‘ဒေဝံ’ ဏအ် ဗျတ်ခိုင်ဒွဲ ဗျတ်ခိုင်အဓိပ္ပါယ်ရောင်။ ဗွဲစွတ်တုန် ‘ဒေဝံ’ ရှ် ဟုံ သေင်ကိုအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ဒဏ်ရာရသည်’ ရှ်ရ။ ‘ဒေဝံပိတု’ မှူးရှ် ဗွဲစွတ်ဇကန္တ တိတ်ဒ်အာအဓိပ္ပါယ် ‘ကောန်သိုင်လွတ်ဇကုပ်ိတု ဒပ်ပွန်သွတအ် ရပ်ဂုံဏာဂျိုင်င်’ တဲ ဒ်အာဂျဲဓေရောင်။

အဓိပ္ပါယ်ဝေါဟာရဂမ္ဘိုင် ‘လွပ်’/‘ဝပ်’၊ ‘လွပ်တဲ’/‘ဝပ်တဲ’၊ ‘ဒေလွပ်’/‘ဒေဝပ်’ တအ်ရှ် အဲဟိုပျး ပ္ဍိတ်ထွေးကိုလပ် ဒွဲသာကေဓေဗွဲမဂ္ဂိုင်တဲရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ဒဏ်ရာရသည်’ ရှ် ဒ်ဒ်ရပ်စပ်စကာတ် ခိုင် ဝေါဟာရမန်ပို ‘ဒေဝံ’ ဟုံထေက်ကြိုက်ရှ်လေဝ် ညးတုကွေဟ်တအ်ညးဂမ္ဘိုင် သေင်ကွေးတူး စိုတ်တဲရောင် အဲဓေစိုတ်ရ။

ဒွီ။ ဒေဒွီ။

ဒ်ရသာ်ရှ် ဗွဲအဓိပ္ပါယ် ‘ဒေလွတ်’ ‘ဒေဘဲ မပ္ပံကိုဘဲအတက်အစင်’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ဒဏ်ရာရသည်’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အင်္ဂလိက် to be wounded, injured ရှ် မူဝေါဟာရမန်မဲ့ ပိုဂပ်ဂပ်ရပ်စပ်စကာရော? ညင်ဂုံညီသာကိုလိက်မန်ပိုတမ္ဘာ် ပိုဂပ်ဂပ်စကာတ်ဝေါဟာရ ‘ဒေဒွီ’ ရ။ ‘ဒွီ’ မှူးရှ် ပွဲက်အဓိပ္ပါယ် ဓေ နွဲသာ်လိုရော ညင်ပိုလူတ်ရင်ကွာရ။ ပဲ့အဘိဓါန်မန်ဗွာအ္ဗာထောန်သိုင်ရှ် ကုဝေါဟာရ ‘ဒွီ’ ရှ် ညးကိုလပ်အဓိပ္ပါယ် ဗတ်ဗွာ ‘ဒဏ်ရာ’, ‘ဒဏ်ချက်’, ‘ဘေးဒဏ်’ ရ။ ဟိုတ်ရှ်ရ တွဟ်နအဓိပ္ပါယ် ဗတ်ဗွာမှူး ‘ဒဏ်ရာရသည်’ ရှ် ‘ဒေဒွီ’ စကာတ်မှူးဟေင် ဓေဒေကိုအဓိပ္ပါယ်တဲ သိုညီသာကိုလိက် အ္ဗာကဝိမန်ပိုတမ္ဘာ်တအ်ရှ်ရ။ ‘ဘဲလွတ်’ မပ္ပံကိုဗျာ်ဖြင်ကံတုသေနာတ်တအ်ရှ်ကို ‘ဘဲအတက်အစင်’ နကိုဇိုင်တဲ နကိုလေဝ်တအ်ရှ်ကို ဗွဲစွတ်တိတ်ဒ်အာအဓိပ္ပါယ်ဝေါဟာရ ‘ဒွီ’ ပွဲဖအိုတ်ရ။

ပဲ့အဘိဓါန်မန်အင်္ဂလိက်အ္ဗာလီဒေရှ် ဝေါဟာရ ‘ဒွီ’ ရှ် ညးဟိုလပ်သိုဒ်ကြိယာမဲ့ သိုဒ်ပိုင်နာမ်မဲ့တဲ ညးကိုလပ်အဓိပ္ပါယ် v. to strike, beat; n. a strike, a stroke, a lash, punishment ရ။

ဝေါဟာရ ‘ဒွါက္ခိက’ ၎်ပွန် ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် n. stripes, punishment ရ။ ဝေါဟာရ ‘ဒွါ’ ၎် အဲဝံညာတ်လင် ဆဒ်ဒိုဒ်နာမ်မွဲဟေင်၊ ဗွဲဒ်ဒိုဒ်ကြိယာ၎် အဲဝံညာတ်လင်ဟံ့မွဲဏီရ။ ဝေါဟာရ ‘ဒးဒွါ’ ၎် ပွဲအဘိဓါန်အာဟာလီဒေ၎် ထွေးလင်ဟံ့မွဲ၎်ရ အဓိပ္ပါယ်အာဟာလီဒေမကိုလင်၎် ချဲဟံ့ချိုက် ပေင်ကွင်ရ။

ဒွဲစကာလင်ဝေါဟာရ ‘ဒွါ’ ‘ဒးဒွါ’ နူပွဲလိက်ဇာတ်မသုန်ကွဲမသုန်စှော် မူလလိက်ကျ်ဇော်အစွဲ၎် အဲပွဲထွေးကိုညိညရ။ ပွဲဇာတ်မရနက်ကို(၂၃) ကေုာ်ဇာတ်မရနက်ကို(၂၄) သိုပွဲဇာတ်ဝတ္ထုဓါဏ်၎် ဗောဓိသတ်ဒ်ချေသိန္နရ၊ ပရောပရာသုတ်ဇာတ်ဓါဏ်အံ၎် တုပ်ဒွဲညးသွဲအံ၎်ရ။ ပွာန်သတြုဇက်ကျင်ထ ပုကုင်ဗွာင် ဗိုင်လင်ချင်ဗာရာဏသီရ။ ဗောဓိသတ်ချေသိန္န၎် ပွဲမုက်ပွာန် ဒးလင်ဘဲလွဟ်ကံတုမ ဤတဲ ဝိုန်ညးဒွဲကိုချိုတ်ကိုလေင် ဟံ့ထောံကွဲလို့တဲ ဗွဲကဲကတ်ဇူးကိုပွာန်သတြု အိုတ်သိုထပု ကုင်ဗွာင်တအံ၎်ရ။

- “ယံခမိ၊ ပွဲကာလမတဲတေံ ဝိုန်ပြဝမဟံထေက်ကိုလို့ကို တုပညာတံပလို့တဲရဟံသေင်ဟာ ဝိုန်ဒးတံဒွါကိုလေင် ဟံ့ထွေးကွဲလို့ကိုဟံသေင်ဟာ” ဂးတဲ ကျ်တြုဇက်နင်ဇာတ်အတိက် တေံရ။ (၅၅၀။ ၉-၂၃။ ၁-၇၃။ အစွဲ၎်) ပွဲမူဗွာ/ “ရဟန်း၊ ရှေးဦးလည်း ပညာရှိတို့ သည် မိမိသည် တည်ရာကိုမရအပ်သောအမှု၌ ဝီရိယကိုပြုကုန်၏။ မြားမှန်ကုန်လျက်လည်း ဝီရိယကို မလျော့ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။” (၅၅၀။ ၁-၁၁၆။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံ လိက်/ -----, the Master addressed that Brother and said, “Brethren, in bygone days the wise and good persevered even amid hostile surroundings, and, even when they **were wounded**, still did not give in.” (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-61)
- ပွဲမဝံသိုင်မရနက်ကိုတြု၎် ချေသိန္နဒးစုတ်ဒွါတဲ ဆိညင်ဇော်ဗုဒ်ကို ဒုက္ခဝေဒနာ၎် ဇော် လောန်ကိုဒြဟတ်၎် နာဲဝံင်ချေ၎်ညာတ်တဲ ဗွဲလဒ်ကွဲအပေါတ်ဒွက်တံ၎်တဲ။ ---။ (၅၅၀။ ၉-၂၃။ ၁-၇၄/၇၅။ အစွဲ၎်) ပွဲမူဗွာ/ ငါးယောက်ကုန်သောမင်းတို့ကို အရှင်ဖမ်း၍ ခြောက်ခုတို့၏ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော ဗိုလ်စုကိုဖျက်၍ ခြောက်ယောက်မြောက်မင်းကို ဖမ်း သောကာလ၌ ဘောဇာဇာနိယသိန္နောမြင်းသည် ဒဏ်ချက်ကိုရ၏။ သွေးသည်ယို၏။ အား ကြီးကုန်သော ဝေဒနာတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ --- ဘောဇာဇာနိယသိန္နောမြင်းကို မင်းအိမ် တံခါး၌ အိပ်စေ၏။ အနှောင်အဖွဲ့ကို လျော့သည်ကိုပြု၍ ---။ (၅၅၀။ ၁-၁၁၇။ ညောင် ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ The sixth camp he had just broken down, and had captured the sixth king, when his destrier received a **wound**, which streamed with blood and caused the noble animal sharp pain. Perceiving that the horse **was wounded**, the knight made it lie down at the king’s gate, loosened its mail, ----- . (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-62)
- “ယံခမိတံ၊ တုပညာတမ္ဘာတေံ၎် ဝိုန်ဟံ့ထေက်တြုဂ်ပလို့ကိုလေင် ပွဲတ်ဒြဟတ်ပလို့ ဒိုက် ဝိုပ်ဒတဲရောင်ဟံ့သေင်ဟာ၊ ဝိုန်ဒွါဒိုလို့တ်လမျိုကိုလေင် ဟံ့ထောံလို့ ဒိုက်ဝိုပ်ဒတဲရောင်ဟံ့

သေင်ဟာ။ တလအဲခမီတုန်ဂ် ဆိုသာသနာအဲ နိယာနိက ဝိနိကံသွပ်ပြီနိဗ္ဗာန်ရောင်။ မူပ
ဝံထောံကွေံလွီရော” ကျပ်တြဲဂး။ (၅၅၀။ ၉-၂၃။ ၁-၇၆။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ “ရဟန်း၊
ရှေးဦးလည်း ပညာရှိတို့သည် မိမိသည် တည်ရာကိုမရအပ်သော အမှုဦးလည်း ဝီရိယကိုပြု
ကုန်၏။ ဤသို့သဘောရှိသော မြားမှန်ချက်ကို ရကုန်၍လည်း ဝီရိယကိုမလျှော့ကုန်။ သင်
သည်ကား ဤသို့သဘောရှိသော ဝင့်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်စေတတ်သော သာသနာတော်
၌ ရဟန်းပြု၍ အာယံ့ကြောင့် ဝီရိယကိုလျှော့ဘိသနည်း။” (၅၅၀။ ၁-၁၁၉။ ညောင်
ကန်။) ပဲ့မူအေင်လိက်/ Then the Master said, “Thus, Brethren, in bygone
days the wise and good persevered even amid hostile surroundings, and,
even when **wounded** so grievously, still did not give in. Whereas you who
have devoted yourself to so saving a doctrine, -- how comes it that you
give up persevering?” (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-63)

- “ယံ့ခမီ၊ ပဲ့ကာလအတိက်တေံ တွပညာတံ ဝိနိကံသွပ်ပြီနိဗ္ဗာန်ရောင်။ မူပ
ဝံထောံကွေံလွီ ရှိနိကံသွပ်ဒဲတဲရောင်ဟံသေင်ဟာ။” (၅၅၀။ ၉-၂၄။ ၁-၇၇။ အ
စွောံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ “ရဟန်း၊ ရှေးဦး ပညာရှိတို့သည် မိမိသည် တည်ရာကိုမရအပ်သော အမှု
ဦးလည်း ရအပ်သောဒဏ်ချက် ရှိကုန်လျက်လည်း ဝီရိယကိုပြုကုန်၏။” (၅၅၀။ ၁-၁၂၀။
ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေင်လိက်/ But, in this case, he (the Master) addressed
that Brother and said, “Brethren, in bygone days the wise and good still
persevered even when **wounded**. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-63)
- ပဲ့မစွောံသွိုင်မရနက်ကိုတြဲဂ် ချေဇွော်မွဲဂ် ဒးဒွီကအံကောဟ်အာတဲ သာရထီဂ် လုပ်ကျင်တ
ရင်သို့သွိုင်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၂၄။ ၁-၇၇။ အစွောံ) (ကအံကောဟ်အာ = ကအံကျိဟ်
ထောင်အာ) ပဲ့မူဗ္ဗာ/

ပဲ့မူလိက်ဗ္ဗာ လှိုဟ်ဇာတ်မရနက်ကို(၂၃) ပဲ့ဒွဲဒဲမုက်လိက်မာတိကာဂ် “သေအံ့သောဒဏ်ရာရလျက်
ရန်သူကိုအနိုင်တိုက်သော သိန္ဓောမြင်း” သာဝံပျူလဝ်ရ။ ဒွဲဒဲရပ်စပ်စကာလဝ် ဝေါဟာရ ‘ဒွီသရ’
ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗ္ဗာ ‘ဒဏ်ရာ’ ‘ဒဏ်ချက်’ ဂ် အဲပွဲတဲထွေးဏာကိုရ။

- တဲ(တွညးရာဇာဓိရာဇ်)နွံအသံ “ပဲ့အဲတိုန်ကျင်လျှဟ် သရဲသခက်ပို စံင်ချင်ကွာန်ပွင်စးစ
ညးလှိုဟံင်ဒွဲဒွဲမဲ့၊ ကွာန်စလေဝံ နွံပွာန်ချေဒွဲစုတ် သရဲပိုနိဒွီသရသတ်ဝံ အဲဟံင်ပြောင်ခတာ
ချင်စလေတဲ အဲဟံင်စို” နွံအသံဂ်ရ။—။ (ပြကိုဟ်ရာဇာဝံသကထာ—၂၃၄။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ ထို
နောက်ရာဇာဓိရာဇ်က “ငါသည် တကောင်းမြို့တိုင်အောင် ဆန်တက်စဉ်အခါက ငါ၏သူရဲ
သူခက်များသည် မြို့ရွာတို့ကို မီးတိုက်ဖျက်ဆီးခဲ့သည်။ ပစ္စည်းနှင့်ရိက္ခာများကို လုယူစား
သောက်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် မည်သည့်မြို့မှ မည်သည့်လူတွေကမျှ ငါ့သူရဲသူခက်ကို မ
ထိပါးဝံ့ကြ။ ယခုအင်းဝမှငါစုန်၍ စလေရောက်မှသာ သင်းတို့မြင်းသည်တော်များသည် ငါ့
သူရဲများကို အနာတာရှပ်အောင် ထိပါးဝံ့ကြသည်။ စလေကိုမရလျှင် ငါမစုန်” ဟုမိန့်
တော်မူ၏။ (ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်း။ ၂၅၅။ နိုင်ပန်းလှ။)

ဟိုတ်ရ်ရ စူးဒးစကာ ‘ဒးဝပ်’ ရ် စကာတ်ဝေါဟာရ ‘ဒးဒွါ’ ထေက်ကြိုက်ရ။ ဗွဲဥပမာမူး စူးဟို ချူတ် “ချိုတ်ခါတွ ဒးဝပ်ပိတွ” ရ် “ချိုတ်ခါတွ ဒးဒွါပိတွ” ဟေင် ဂပ်ဂပ်ဟိုချူတ်ရ။ ယပ်ဟွဲ မိက်စကာ ‘ဒးဒွါ’ မူးလေဝ် စူးရ် ‘ဂိက္ကာန်’ စကာဂုံကိုရ။ ဥပမာမူး “ချိုတ်ခါတွ ဂိက္ကာန်ပိတွ” သာ်ဏံချူမာန်ဟေင်ရ။ ဝေါဟာရ ‘ဒးဝပ်’ ရ် ဟိုတ်ဒ်အာအဓိပ္ပါယ် ‘ဒးဒင်ရပ်’ ရ်ရ ဒွဲဇာဏအိပို လွစကာ ဂပ်ဂပ်ဝေင်ပါရ။ ယွဲတွက္ခေဟ်မန်ပိုတအ်ညးဂမ္တိုင်၊ လွပခိုင်လပ်က္ခေတ်ကိုန်ဂစိုတ်အိုတ်ညိ။ တီဒွဲဇာဏတဲ ကလေင်ပွန်ကိုဒူးကိုပြဟ်အိုတ်ညိအ်။

ဒွဲညးစကာလပ် ဝေါဟာရ ‘ဒွါ’/ ‘ဒွါဒွါက်’/ ‘ဒွါတွါက်’/ ‘ကိုဒွါ’/ ‘တိုက်ဒွါ’/ ‘ယွဲဒွါ’/ ‘ယွဲဒွါ’ တအ်ဂုံ အဲပွိတ်ထွေးဏာကိုရ။ ‘ဒွါ’/ ‘ဒွါဒွါက်’/ ‘ဒွါတွါက်’ မူးရ် ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ / ‘ဒဏ်ရာ’/ ‘ဒဏ်ချက်’/ ‘ရိုက်နက်ချက်’ မန်ရ။ ‘ကိုဒွါ’/ ‘တိုက်ဒွါ’/ ‘ယွဲဒွါ’/ ‘ပကိုဒွါ’ မူးရ် မန်အဓိပ္ပါယ် ‘ကိုဘဲတက်စင်’ ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ရိုက်ပုတ်သည်’/ ‘ရိုက်နက်ဒဏ်ခတ်သည်’ မန်ရ။ ပယိုက်ဥဒါ ဟိုက်မိုင်ဗွဲသွင်ဝံ့ ဩဝ်လူတ်စီစတ်ရိုင်ညိ။

- “ယွဲညးမပြ၊ ဩပုဂ်မဲရ် ချိုန်မညာတ်ဗက်ရ် ပဒဒေဗက်ရ် မဒဒေပြဟ်လောန်ရ် တွအဲလွပ ညိ။ ဒွါသတ်ဒိုင်ပန်တံရ် တွအဲလွရာဒနာမိက်ညိ။ သတ်ဒိုင်ပန်ဒမြိုဟ်တံရ် တွအဲလွဒဒေကို ညေညိ။ ညေသိုက်က္ခါဗဒ်ဘဲကိုတွအဲတဲ ညေမဆုတ်ရောင်” ဂလာန်သာ်ဝံ့ တွပညာရ် ဟိုက်ပြ ဘာတ်ရ်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၃၂၄။ ၃-၂၁၀။ အစွောံ။) (“ဒွါသတ်ဒိုင်ပန်တံရ် တွအဲလွရာဒနာ မိက်ညိ။” = “အခြေလေးချောင်းရိုသော သတ္တဝါတို့၏ တိုက်ခတ်ခြင်းကို ငါ့ရှင်မတောင့် တပါလေနှင့်။”
- “ယွဲမိတ္တဝိန္ဒက၊ ဂလာန်ဒလောံဗ္ဗောန်တွပညာရ် မူးဟွဲဂိုင်ကေတ်တဲ ဒဒိုက်ဒွါဒွါက် ကွေင်ဒက် သာ်ဝံ့ရ် မူးဒးဒင်တ” (ဒေဝတဂး။) (၅၅၀။ ၉-၄၁။ ပ-၁၃၆။ အစွောံ။) ဗတ်ဗွာ/ “မိတ္တဝိန္ဒက၊ သင်သည် ပညာရှိတို့၏ အဆုံးအမကို မလိုက်နာသည်ဖြစ်၍ ဤသို့သဘောရှိ သော ရိုက်ပုတ်နှောင်ဖွဲ့ခြင်းဒဏ်ကို ခံရ၏။” (သုတေသီ)
- ဒကိုပ်သာကမ္မတ် ရပ်မိန်သော အာစိုပ်ကပ်တရင်တဲ ညာတ်ဗောဓိသတ်ရ။ ရပ်ပွောပွောပ် လပ်ဒေါင်သိုတဲ နမပွဲတင်တဲ ပဘဲတုာဂစိုတ်ရ။ ဗောဓိသတ်တုန် ခါမဒးဒွါဒွါက် ဂလာန် သွာင်ဟွဲဂုံးတဲ မွဲဂလာန်ဗောဓိသတ်သူးပွန်ရ။ “ဇ္ဇော်ပဏတ်ကွဲသွံ။ ဟွဲဂြင်ဂုန်ညးဟေင်သွံ။ ဗျိုပလိုဗြဟာန်ညးရောင်သွံ။ ဒမြိုဟ်မဒြိုဟ်ကိုမိတ်ရောင်သွံ။” ဆဂလာန်ပန်စွဲဝံ့ဟေင် မဟို ရ။ (၅၅၀။ ၉-၆၃။ ပ-၂၀၂/၂၀၃။ အစွောံ။) ပွဲမူဗွာ/ ခိုးသူကြီးသည် မီးရှူးကိုယူ၍ ထို အိမ်သို့သွားပြီးလျှင် (ဘုရားလောင်း)တက္ကပဏ္ဍိကကို မြင်၍ယူပြီးလျှင် အိမ်၏အလယ်၌ ပုတ်ခတ်၍ တတောင်အစရှိသည်တို့ဖြင့် အလိုရှိတိုင်း ဝောင်းသတ်၏။ ထိုတက္ကပဏ္ဍိက သည် ဝောင်းသတ်ငြားသော်လည်း တပါးသော တစုံတခုသောစကားကို မဆိုမူ၍ “အ မျက်လည်း ထွက်တတ်ကုန်၏။ သူ့ကျေးဇူးကိုလည်း မသိတတ်ကုန်။ ချောပစ်ခြင်းကိုလည်း

ပြုတတ်ကုန်၏။ အဆွေခင်ပွန်းကို ပြစ်မှားတတ်ကုန်၏။” ဤလေးခွန်းသော စကားကို သာလျှင်ဆို၏။ (၅၅၀။ ၁-၂၉၃။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မှုအင်္ဂလိက်/ Seizing a torch, the robber rushed in and seized the Bodhisatta and beat him about the head and body to his heart's content. Amid the **blows** the Bodhisatta made no cry, only murmuring, "Cruel ingrates! Slanderous traitors!" And this was all he said. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-157)

- “ရံင်ရပ်ကမ္ဘတ်တံဂ်ရ” တွညးပွိတ်အသံတဲ ဇီရံင်ဗွံက်ပလိုတ်တဲ ညာတ်မ္ဗိဟ်မဟာသာရဂးယျ ညံင်ကွာ်အာတ် “ဧံဝံ မဒ်ကမ္ဘတ်ရ” ဂးတဲ ကိုဇီတဲ ရပ်နင်သွာန်ဧံရ။ (၅၅၀။ ၆-၉၅။ ၁-၂၈၆/၂၈၇။ အစွောံ။) ပဲ့မှုဗျာ/ မင်းသည် “ခိုးသူကို ဖမ်းကုန်လော” ဟုဆို၏။ --- ထိုယောကျ်ားကိုမြင်၍ မင်းချင်းယောကျ်ားတို့သည် “ဤသူသည် ခိုးသူဖြစ်လတ္တံ” ဟုလိုက်၍ ထိုသူကိုဖမ်းကုန်၍ ပုတ်ခတ်ပြီးလျှင်၊ ---။ (၅၅၀။ ၁-၄၃၃။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မှုအင်္ဂလိက်/ “Catch the thief,” said his majesty; and away went the guards searching high and low for the thief in the pleasaunce. -----. “There he goes,” cried the guards, catching sight of the runaway; and they followed him up till they caught him, and with **blows** demanded what he meant by stealing such precious jewels. (The Jataka: Vol. I & II: Book 225)

- ဗမ္မေဂ် ဟိုတ်ကွာ်တြနူဂယး ဒိုတဲသဝ်ဂ် ဟံဝံဟာပ်ပင်တဲ “ပင်စဏာဂ် ဗတ်ဧံကိုအဲ အဲစကိုရ” ဗမ္မေချပ်။ “လျဟ်ဝံဂ် ဧံဟံဝံကော်ကိုအဲစတဲ ဧံကွပ်ဒိုင်တဲ ဧံစအိုတ်အာပွန်ရ။ အဲကိုဇီဖဧဝင်ဧံညိတဲ အဲညောတ်စပင်ဧံဂ်ရ” ဗမ္မေချပ်တဲ ဗမ္မေကျိကိုဇီကိုစဏာဂ်တဲ ဝိုင်ကောတ်ပင်စဏာတဲ ဗမ္မေစရ။ (၅၅၀။ ၆-၁၇၉။ ၁-၅၀၅။ အစွောံ။) ပဲ့မှုဗျာ/ (သတဓမ္မမည်သော ပုဏ္ဏား)လုလင်သည် တနေ့ပတ်လုံး ခရီးကိုသွားခြင်းကြောင့် ပင်ပန်းရကား ကိုယ်တွင်း၌ ဆာမွတ်ခြင်းသည်ဖြစ်၍ “(ဒွန်းစဏ္ဍားသည်) ငါ့အား ထမင်းကို အကယ်၍ ပေးအံ့၊ စားအံ့” ဟုကြည့်လျက်ရပ်၏။ ဒွန်းစဏ္ဍားသည် တစုံတခုသောစကားကို မဆိုမူ၍ သာလျှင် စား၏။ ထိုသတဓမ္မလုလင်သည် ကြံ၏။ --- “ဤဒွန်းစဏ္ဍားသည် ငါ့အား စားလှည့်ဟု မခေါ်မူ၍သာလျှင် အလုံးစုံကိုစား၏။ ထိုဒွန်းစဏ္ဍားကို နိဗ္ဗိဇနီပြီးလျှင် ယူ၍ အပေါ်၌ စားဆဲထမင်းကို စွန့်စေ၍ အကြွင်းကိုစားခြင်းငှာ သင့်၏” ဟု ဤသို့ကြံ၏။ --- ထိုသို့ကြံတိုင်းသာလျှင်ပြု၍ စားကြွင်းထမင်းကို စား၏။ (၅၅၀။ ၃-၁၁၆။ ညောင်ကန်။) (ကိုဒွါ = ရိုက်ပုတ်နှိပ်စက်သည်)

- --- ဂေက်ဂြကောတ်သော်တလခွါတဲ ဝိကိုဇီတဲ ဂေက်ခေက်ပွိတ်ဏာနူသိုတဲ ရံဝံ(ဗောဓိသတ်)သွေးရ။ “ဟဲတလခွါ၊ ဖေံဇေံဗျာ်ညးဂ် ဖေံတန်မင်မဲဒလောံဗ္ဗောန်ညးရောင်သံ့။ လျဟ် ဖေံရောင် ပပြဝမုတ် ပြဝအနာစာရရောင်သံ့” ဂးတဲ တွေက်လက်တ်ရ။ မြဂ် ဂေက်ဖျေံနူ ပါင်တရင်ဇရာဂ်တဲ ဒဇက်ဂြနင်ဂြဏာတဲ ကိုဇီတဲ တွေက်လက်တ်တဲ ဗလးကျေံညးစါဂ်ရ။ ပ တွံဂ်နဂ်တဲ သိုညးစါ ဟံဂံင်ဆိုက်ညန်ညွအံ့ပွန်ရ။ ပြဝအနာစာရဂ်လောပ် ဟံဂံင်ပပွန်ရ။ (၅၅၀။ ၆-၁၉၉။ ၁-၅၆၃။ အစွောံ။) ပဲ့မှုဗျာ/ ထိုဘုရားလောင်းသည် ဤသို့ဆိုလျက်

ရွာသူကြီးကို ဥသျှောင်၌ကိုင်ပြီးလျှင် ငင်၍ အိမ်လယ်၌ သတ်ပုတ်၍ “ငါရွာသူကြီးဖြစ်၏ ဟူ၍ သူတစ်ပါး၏ စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းအပ်သောဥစ္စာ၌ ပြစ်မှားကောင်းသလော” ဤ သို့အစရှိသော စကားတို့ဖြင့် ဆဲရေးပုတ်သတ်၍ အားနည်းသည်ကိုပြုပြီးလျှင် လည်၌ကိုင် ၍ အိမ်မှထုတ်လိုက်၍ ထိုမိန်းမကိုလည်း ဆံပင်ကိုဆွဲ၍ ကျိမှချပြီးလျှင် သတ်ပုတ်၍ “တ ဖန် ဤသို့သဘောရှိသောအမှုကို အကယ်၍ပြုပြန်အံ့၊ သိရလတ္တံ့” ဟုခြိမ်းချောက်၏။ ထို အခါမှစ၍ ရွာသူကြီးသည် ထိုအိမ်ကို ကြည့်အံ့သောငှာလည်း မဝံ့လေ။ ထိုမိန်းမသည် လည်း တဖန်စိတ်ဖြင့်လည်း လွန်ကျူး၍ကျင့်ခြင်းငှာ မဝံ့လေ။ (၅၅၀။ ဒု-၁၈၉။ ညောင် ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ So saying, he seized the headman by the lock of hair on the top of his head, dragged him out into the courtyard, threw him down, and as he cried, “I’m the Headman!” mocked him thus – “Damages, please, for injury done to the chattels under another man’s watch and ward!” while he **thrashed** him till the man was faint. Then he took him by the neck and cast him out of the house. The wicked woman he seized by the hair of her head, pulled her away from the garner, **knocked** her **down**, and threatened her – “If you ever do this kind of thing again, I’ll make you remember it!” From that day forward the headman durst not even look at that house, and the woman did not dare to transgress even in thought. (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-95) (တိုက်ဒွါ/ကိုဒွါ = သတ်ပုတ်သည်။ ရိုက်ပုတ်သည်။ ရိုက်နှက်အပြစ်ပေးသည်။ = to beat, to thrash, to knock down as punishment)

- “ယွံခမီတအ်၊ ကြိက်သာလူက မသွိက်ဒွင်ဂ် ညးစုင်ခေ့ကိုရိ ညးဗျံဒွါကိုခေ့ဂ် ဝှဒေံဂ်ညာတ် တဲ ပိုစကွတ်ဆံက်ဝှိဂ် ပြဲလောန်သန်ကေံရောင်သွံ။ ကာလဂ် မဝံသင်ဝေဂရောင်” (ကျပ်တြဲ ဂး။) (၅၅၀။ ၉-၂၈၆။ ဒု-၈၈။ အစော့။)
- “ဟဲဗာဇခါတ်၊ ဗေံရပ်ရသိဒွိက်ဝှံ ဗေံဇဇက်ပွိတ် ပှောတ်လဝ်တဲ နကိုလေံဇလပသဲဂ် ပဲ့စး ကို ပဲ့သွဲခါဒိုဟ်ကို သိုပန်ဒိုဟ်ဂ် ဒွါလီလစုတ် ဗေံကီဒွါညိ” သိုင်ဂး။ (၅၅၀။ ၉-၃၁၃။ ဒု-၁၆၆။ အစော့။) ပဲ့မူဗျာ/ “ဤခိုးသူဖြစ်သော ရသေ့ပျက်ကို ဆွဲငင်၍ မြေ၌လည်းစေ၍ အဆူးတပ်သောကြိမ်ကိုကိုင်၍ ရှေ့နောက်၊ နံပါးနှစ်ဘက်ဟူကုန်သော လေးမျက်နှာတို့၌ အချက်နှစ်ထောင်ရိုက်ခြင်းတို့ကို ပေးလော့” ဟု (မင်းသည်)ဆို၏။ (၅၅၀။ ဒု-၆၃၃။ ညောင်ကန်။) (ဒွါ = ရိုက်ချက်။ ရိုက်နှက်ချက်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ ---- he (the king) summoned his executioner. And he in the way of his office took an axe and a scourge of thorns, and clad in a yellow robe and wearing a red garland, came and saluted the king and said, “What is your pleasure, Sire?” “Take and drag off this vile rogue of an ascetic,” said the king, “and throwing him on the ground, with your lash of thorns **scourge** him before and behind and on both sides, and give him two thousand **stripes.**” (The Jataka: Vol. III & IV: Book IV: p-27)

